

POSUDEK OPONENTA DISERTAČNÍ PRÁCE

Disertantka: JUDr. Dita Řepková
Název disertační práce: Ochranné léčení a zabezpečovací detence
Obor: Trestní právo, kriminologie a kriminalistika

Oponent: Alexander Nett
Pracoviště oponenta: Česká advokátní komora Brno

Jmenování oponenta: Rozhodnutí komise pro obhajobu disertační práce doktorandky JUDr. Dity Řepkové o jmenování oponenta ze dne 17.8.2020, Právnická fakulta UK v Praze.

Oponentský posudek je zpracován v souladu s čl. 11 odst. 2 Studijního a zkušebního řádu ze dne 17.12.2020 a čl. 82 Pravidel pro organizaci studia na Právnické fakultě UK ze dne 1.10.2017.

Disertační práce byla posuzována z následujících hledisek: aktuálnost zpracovaného tématu, struktura a metody zpracování, jazyková a stylistická úroveň, vyjádření k výsledku originality vygenerovaným z programu Turnitin.

I.

Aktuálnost zpracovaného tématu

Disertační práce je zaměřena na ochranné léčení a zabezpečovací detenci. O těchto tématech lze konstatovat, že jsou permanentně aktuální s ohledem na to, že se jedná o tradiční instituty v trestním řízení. Ochranné léčení je druhem trestní sankce, konkrétně ochranného opatření, jehož hlavním účelem je terapeutické působení na osoby, které se dopustily trestného činu nebo činu jinak trestného. Význam ochranného léčení je stejný jako u zabezpečovací detence, jedná se zejména o zajištění ochrany před nebezpečnými duševně chorými osobami (postiženými duševní poruchou) nebo osobami závislými na návykových látkách jejich umístěním nebo ambulantní péčí ve zdravotnickém zařízení, a to s cílem jejich opětovného zařazení do běžného života. Ochranné léčení je vzájemně propustné s institutem zabezpečovací detence, což je další druh ochranného opatření, přičemž tato propustnost spočívá zejména v tom, že odsouzenému může být na základě soudního rozhodnutí změněno ústavní ochranné léčení na zabezpečovací detenci a naopak, a to i opakovaně.

II.

Struktura a metody zpracování

Pokud se týká struktury disertační práce, je použito členění na jednotlivé části 1-5, přičemž tyto nejsou výslovně označeny jako kapitoly, byť tento termín autorka na str. 5 práce uvádí. Systematické členění disertační práce je následující: 1. Ochranná opatření; 2. Ochranné léčení; 3. Zabezpečovací detence; 4. Zahraniční právní úpravy ochranného léčení a zabezpečovací detence. 5. Kritické zamyšlení nad právní úpravou ochranného léčení a zabezpečovací detence v České republice. Tyto jednotlivé části práce jsou dále vnitřně členěny do jednotlivých, logicky ucelených podkapitol. Disertantka se nejprve zabývá problematikou ochranných opatření v dualistickém pojetí trestních sankcí, jejich historickým vývojem, a to i ve vztahu k osobě pachatele. V dalších kapitolách se věnuje právní úpravě ochranného léčení a zabezpečovací detence, a to od jejich zakotvení v českém trestním právu do současnosti. Je zde podrobně popsán výkon ochranného léčení v jeho obou formách, stejně jako za-

bezpečovací detence. V tomto ohledu disertantka podrobuje právní úpravu zákona o výkonu zabezpečovací detence, pohledu na jeho reálné uplatňování v detenčním ústavu. Přitom se oběma instituty zabývá jak z pohledu obecné rozhodovací praxe, tak i ve vztahu k judikatuře Ústavního soudu a Nejvyššího soudu. Ve čtvrté kapitole práce zkoumá právní úpravu ochranného léčení a zabezpečovací detence ve vybraných evropských státech a USA. V páté kapitole disertantka poukazuje zornit na mezery a úskalí v současné právní úpravě ochranného léčení zabezpečovací detence, kdy současně předkládá návrhy možných řešení.,

Při zpracování disertační práce byly použity standardní metody vědecké práce, především deskripce, explanace, analýza, komparace a na jejich základě byly formulovány úvahy de lege lata a úvahy de lege ferenda.

III.

Jazyková a stylistická úroveň

Jazyková úroveň disertační práce je na odpovídající úrovni disertační práce.

Přesto lze ke stylistické úrovni mít drobné kritické připomínky, tak jako je tomu např. v prvním odstavci na str. 109, kdy disertantka uvádí, že „dosud nebyl předložen ani věcný záměr, natož pak návrh nějakého takového speciálního zákona, přičemž *oproti existujícímu a fungujícímu zákonu o výkonu zabezpečovací detence, kteřážto úprava se týká reálně pouze desítek osob, výkon ochranného léčení, které se dotýká stovek až tisíců osob, nemá vlastní speciální právní úpravu,*“ kdy u podtržených výrazů by bylo v odborné literatuře adekvátní využití jiných jazykových prostředků.

Formální úprava disertační práce včetně odkazů v zásadě odpovídá normě ČSN 01 6910 (2014) - Úprava dokumentů zpracovaných textovými procesory.

IV.

Vyjádření k výsledku originality vygenerovaným z programu Turnitin

Součástí disertační práce je výstup z programu Turnitin, který obsahuje index podobnosti. Index podobnosti byl zjištěn v rozsahu 31 %. Posouzením obsahu a metod zpracování předložené disertační práce jsem dospěl k závěru, že index podobnosti s ohledem na jeho strukturu je odpovídající. Posuzovaná disertační práce nevykazuje znaky plagiátorství.

V.

Vyjádření k práci

Disertační práci považuji za zdařilou. Především kladně hodnotím komplexní přístup disertantky ke zpracovávanému tématu. Dále považuji za přínosné, že se předložená disertační práce zabývá problematikou, která zpravidla nebývá předmětem zájmu trestněprávní literatury, kdy jak disertantka sama uvádí (str.104) „*v rámci trestního práva patří k okrajovým záležitostem, přičemž odborná debata stran těchto institutů nabývá vždy na aktuálnosti v přímé úměře s případy, které jsou medializovány.*“ Rovněž se ztotožňuji s jejími návrhy de lege ferenda.

Na str. 74-75 práce obsahuje samostatný exkurz 4 do detenčního řízení realizovaného podle zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních. Přestože jde zcela jednoznačně o problematiku, která svým obsahem přesahuje zpracovávané téma, nutno podotknout, že současná civilní, resp. správně-právní právní úprava postrádá po zrušení ustanovení § 9 odst. 4 zákona ČNR č. 37/1989 Sb., o ochraně před alkoholismem a jinými toxikomaniemi Ústavním soudem (Pl. ÚS 23/97) obdobný insti-

tut, jimž by bylo možné reagovat nejen na správní delikty spáchané v případech závislosti na alkoholu, nebo omamujících látkách, ale současně i na potřebu terapeutické pomoci lidem, kteří nejsou bez vnější pomoci bojovat se svou závislostí.

Disertantka řádně uvedla použité zdroje z hlediska odborné literatury, právních předpisů a judikatury. Rovněž uvedla ostatní prameny i použité internetové zdroje. Kladně hodnotím způsob práce s judikaturou. Rovněž kladně hodnotím práci se statistickými daty, které byly zpracovány a použity při argumentaci, tak jako např. na str. 66 kdy disertantka využívá statistických dat Vězeňské služby ČR, nebo str. 115, kdy disertantka k argumentační podpoře uvádí jednak závěry výzkumu Institutu pro kriminologii a sociální prevenci 2019 a dále zjištění Veřejné ochránkyně práv, která vyplynula ze systematických návštěv ústavů zabezpečovací detence.

Ztotožňuji se s názorem disertantky, že v případě zavedení institutu zabezpečovací detence, která představuje nejpřísnější formu ze všech ochranných opatření (ve vztahu k zásahu do základních práv jednotlivce), takové opatření může znamenat nejvíce možnou újmu pro jednotlivce, a proto je třeba zpětnou působnost pečlivě zvažovat, kdy disertantka dopívá k dílčímu závěru (str.117) „*musela to být právě povaha zabezpečovací detence coby nejpřísnějšího z ochranných opatření, která zákonodárce vedla k zakotvení takového ustanovení. Takový závěr opět podporuje tezi, že zabezpečovací detence oproti ochrannému léčení je svým výkonem více podobná trestu, a to s ohledem posílení složky preventivní a represivní oproti složce terapeutické.*“ V posuzované práci je v rámci úvah de lege ferenda poukazováno na absenci zvláštní právní úpravy výkonu ochranného léčení, kdy disertantka kriticky připomíná, že dosud nebyl předložen ani věcný záměr, natož pak jakýkoliv návrh takového přičemž oproti platnému zákonu o výkonu zabezpečovací detence, jehož úprava dopadá reálně pouze na desítky osob, nemá výkon ochranného léčení, které se dotýká stovek až tisíců osob, nemá vlastní právní úpravu.

VI.

Otázky k obhajobě

1. Vyjádřete k problematice aplikace ochranných opatření z pohledu zásady přiměřenosti i zásady subsidiarity zabezpečovací detence vůči ochrannému léčení.
2. Vyjádřete k problematice přiměřenosti používání, příp. nadužívání zabezpečovací detence, zejména pak s ohledem na Vámi zkoumanou otázku, zda převládá zájem na ochraně společnosti před pachateli nejzávažnějších trestných činů nad potřebou resocializace takových pachatelů.

VII.

Doporučení oponenta

Na základě všech výše uvedených skutečností závěrem konstatuji, že předložená disertační práce JUDr. Dity Řepkové splňuje podmínky kladené na disertační práce, a proto doporučuji zkušební komisi PrF UK disertační práci v předložené formě přijmout k obhajobě.

V Brně dne 1.11.2021

Podpis oponenta

doc. JUDr. Alexander Neff, CSc.

Seznam příloh:

Ustanovení oponentem – přípis ze dne 17.08.2021, Právnická fakulta UK v Praze

Výstup z programu Turnitin - str. 1